

популяризувати їх як серед великого, так і малого та середнього бізнесу. Адже створюючи сприятливі умови для бізнесу, влада збільшує надходження до державного бюджету та зміцнює економіку держави.

Література:

1. Антипенко Н.В., Ушова М.М. Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств. *Економіка. фінанси. право*. 2020. № 10/2. С.9-13
2. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 01.07.20 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>
3. Томашевський Ю.М. Закордонний досвід державної підтримки страхування сільськогосподарських культур та можливості його застосування в Україні. *Scientific collection «Interconf»*. 2020. № 2(38). С.296-299
4. Яцина А. Страхування агробізнесу: куди дивитись українцям та чий досвід переймати. URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/920-strahuvannya-agrobiznesu-kudi-divitis-ukrayintsyam-ta-chiy-dosvid-pereyemati>

УДК 336.228

РОЛЬ І МІСЦЕ ОДЕЩИНИ У ФОРМУВАННІ ПОДАТКОВИХ ПОТОКІВ ДЕРЖАВИ

Крюкова І.О.

*д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

Анотація. Одеська область є найбільшою адміністративною одиницею країни та має вагомое значення для національної економіки. Забезпечуючи близько 5% ВВП, область має потужний податковий потенціал та на протязі останніх років збільшує розмір податкових потоків до бюджетів всіх рівнів. Сприятливі передумови розвитку всіх видів економічної діяльності в області мають стати підґрунтям зростання ролі і значення Одещини у формуванні ефективного податкового механізму економіки України.

Ключові слова: податки, податкові потоки, бюджет, виробництво, види економічної діяльності, податковий потенціал.

Постановка проблеми. Податки, виконуючи свої основні функції, формують фінансові передумови забезпечення виконання державою соціально-економічних завдань, розвитку бізнесу та створення сприятливого інвестиційного клімату національної економіки. Механізм формування податкових потоків на всіх рівнях господарського управління має враховувати інтереси всіх учасників податкового процесу та сприяти досягнення їх ключових цілей. Визначальне місце у формуванні податкових потоків держави займають регіональні та обласні адміністративні одиниці, забезпечуючи надходження податків та обов'язкових платежів до Зведеного, Державного та місцевих бюджетів.

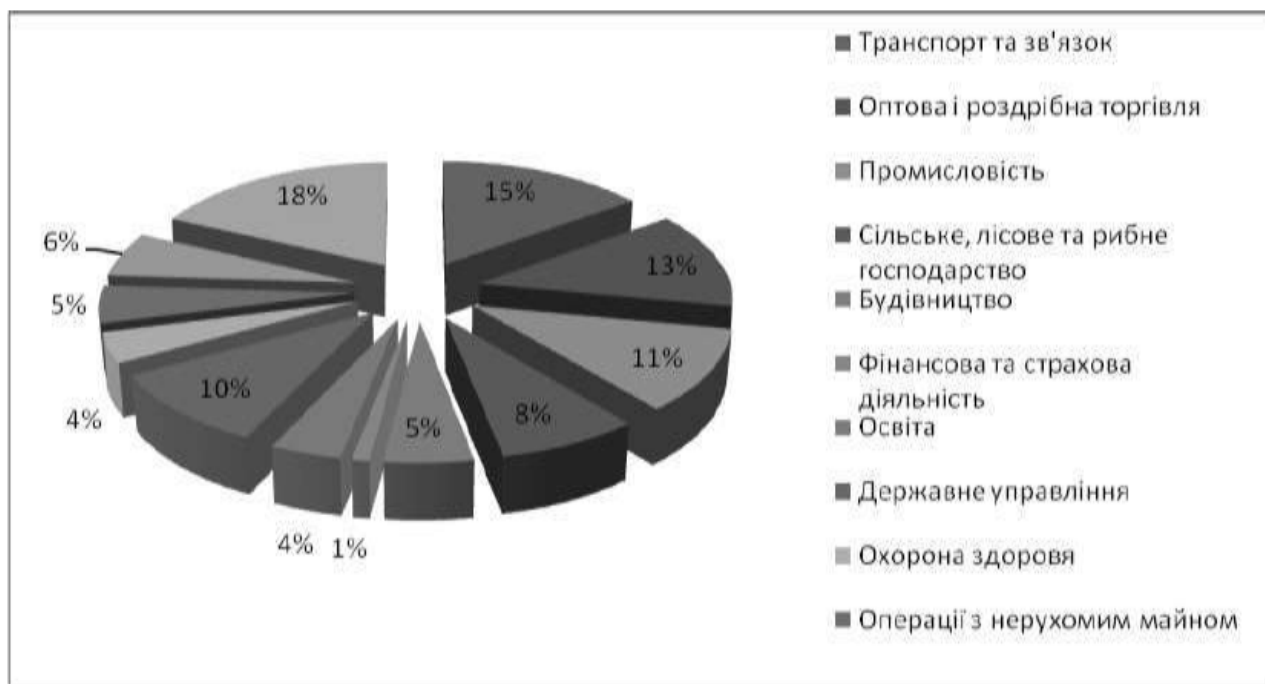
Виклад основного матеріалу. Функціонування державного фінансового механізму господарювання забезпечується за рахунок процесів надходження, перерозподілу та використання потоків грошових коштів, які в процесі трансформації та безперервного руху забезпечують виконання державою своїх основних функцій. Виняткова роль у формуванні фінансових ресурсів держави належить податкам та податковим потокам, надходження яких формує доходну частину зведеного, державного та місцевих бюджетів країни. Як частині

фінансових потоків, податковим потокам притаманний чіткий цілеспрямований характер руху, системність та періодичність.

Одеська область займає значне місце у забезпеченні національного виробництва та розвитку економіки України. Займаючи найбільшу за територією площу, область забезпечує близько 5% ВВП (4 місце у рейтингу валового продукту національної економіки після Дніпропетровської, Харківської та Київської областей).

Вигідне економічне розташування Одеської області та структура регіональної економіки здійснюють значний вплив на формування податкового потенціалу області. У 2020р. обсяг податкових потоків, що були спрямовані з Одеської області до Державного бюджету, становив 12395,8 млн. грн., у бюджетах місцевих рівнів було акумульовано 15281,4 млн. грн.

В Одеській області отримали розвиток всі види економічної діяльності, проте, з урахуванням специфіки історичних, природно-географічних та соціально-економічних факторів, переважний розвиток одержала торгівля товарами та послугами. Основним видами економічної діяльності у структурі суспільного виробництва Одеської області, які забезпечують надходження податкових платежів до Державного бюджету країни, є транспорт та зв'язок (близько 15%), оптова та роздрібна торгівля (13%), промисловість (11%) (рис. 1).

Рис. 1. Частка видів економічної діяльності Одеської області у формування податкових потоків Зведеного бюджету за 2020р., %

Джерело: складено автором за [2]

Основним видами податків та обов'язкових платежів, які сформували податкові потоки, спрямовані на поповнення бюджетів місцевого рівня в Одеській області у 2020р., стали податок з доходів фізичних осіб - 58%, плата за землю - 17%, єдиний податок -15%, акцизний збір – 3% [2]. При цьому, обсяги податкових потоків Одеської області різних рівнів спрямування за останні роки характеризуються тенденцією зростання: в порівнянні з 2019р. обсяг податкових потоків до Державного бюджету збільшився на 27,6%, до місцевих – на 6,5%.

Динаміка нарощування обсягів податкових потоків в Одеській області свідчить про наявність потужного податкового потенціалу області, використання якого на даний час

обмежується на рівні 2,2% участі у формуванні Державного бюджету країни та 5,4% у формуванні бюджетів місцевих рівнів (табл. 1).

Як показують дослідження, основними причинами відхилення фактичного розміру податкових потоків від масштабів податкового потенціалу постають спірні питання вартісної оцінки податкової бази, наявність заборгованості суб'єктів податкових відносин, порушення платниками податків вимог податкового законодавства, зміст і час процедур податкового адміністрування [1].

Таблиця 1

Роль Одеської області у формуванні податкових потоків держави у 2020р.

Обсяги податків та обов'язкових платежів, млрд. грн.	Україна	Одеська область	Частка області у формуванні податкових потоків держави, %
Податок на прибуток	95,8	2,5	2,6
ПДВ	260,8	5,5	2,1
Акцизний збір	91,9	0,3	0,3
Всього надходжень до місцевих бюджетів	280,6	15,3	5,4
Всього надходжень до Державного бюджету	567,4	12,4	2,2
Всього надходжень до Зведеного бюджету	848,0	27,7	3,3

Джерело: розраховано автором за [2,3]

Як свідчать дослідження, найбільш розповсюдженими правопорушеннями у сфері податкового законодавства в Одеській області виявились: отримання та нецільове використання державних дотацій і субсидій; порушення вимог чинного законодавства при здійсненні операцій з цінними паперами; сумнівні фінансові операції, пов'язані з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом; роздрібна торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами без наявності ліцензії; виробництво та реалізація алкогольних напоїв та тютюнових виробів без акцизних марок.

Висновки. Ключовими факторами нарощування податкового потенціалу Одеської області у перспективному періоді можна визначити:

- активізація розвитку експортно-орієнтованих видів економічної діяльності, зокрема, сільського господарства та харчової промисловості;
- створення сприятливого інвестиційного клімату області, нарощування обсягів залучених вітчизняних та іноземних інвестицій в економіку регіону;
- скорочення частки тіньового бізнесу області, робота обласних податкових та контролюючих органів у частині підвищення рівня податкової свідомості та відповідальності платників податків;
- подальше удосконалення інформаційно-технічного забезпечення податкового адміністрування та сервісного обслуговування платників податків;
- подовження практики використання пільгових інструментів для невеликих платників податків (переважно ФОП) за умов дії обмежень підприємницької діяльності, зумовлених форс-мажорними економічними обставинами (такими, як Covid тощо);
- обґрунтування податкової політики регіону, пріоритетними завданнями якої постане використання механізмів стимулювання підприємницьких та податкових можливостей платників податків, поступове зміщення акцентів податкового регулювання бізнес-діяльності від суто фіскальних до мотивуючих;

- підвищення загального рівня податкової культури платників податків та зборів, морально-етичного рівня персоналу фіскальних відомств та ступеня довіри платників податків до механізму перерозподілу податкових потоків у межах єдиного державного фінансового механізму господарювання.

Література:

1. Зайцев Ю.О. Податковий потенціал Харківської області та його роль у забезпеченні сталого розвитку економіки регіону: *Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 21 травня 2020р.). Одеса: ОДАУ. С. 86-89.

2. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДПС в Одеській області за 2020 рік. URL: <https://od.tax.gov.ua>.

3. Звіт про виконання Плану діяльності Державної податкової служби України за 2020 рік. URL: <https://tax.gov.ua>.

УДК: 504:006.88:338.432

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

Левіна-Костюк М.О.

*к.е.н., асистент кафедри менеджменту
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

Анотація. В статті проаналізовано сучасний розвиток ринку екологічно безпечного виробництва в Україні. Запропоновано перспективи розвитку екологічно безпечного виробництва продукції агропродовольчої сфери.

Ключові слова: екологічно безпечне виробництво, агропродовольча сфера, органічне агровиробництво, якість, екологічно чиста продукція.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку виробництва продукції аграрної сфери економіки значною мірою вимагає стратегічно орієнтованого плану організації виробництва та реалізації екологічно безпечних продуктів харчування. Екологічні проблеми досягли глобального масштабу, що стало підґрунтям для швидкого росту виробництва екологічно безпечних та органічних продуктів в світі та в Україні.

Аналіз останніх досліджень. Науковою базою для виробництва такої продукції стали праці багатьох науковців: Р. Барра, І.К. Бистрякова, З.В. Герасимчука, К. Дойча, Г. Дейлі, У. Дженкса, А.Б. Качинського, Д. Медоуза, А.О. Олесика, Дж. Форреста. Теоретичні та практичні здобутки дослідників сформували загальну базу для організації виробництва та реалізації екологічно безпечних продуктів, проте перспективи розвитку такого виробництва вітчизняними товаровиробниками потребують подальшого дослідження та вдосконалення.

Метою статті є обґрунтування перспектив розвитку екологічно безпечного виробництва продукції агропродовольчої сфери.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи розвиток органічного виробництва в Україні, виявлено, що країна має потужний потенціал для власного виробництва екологічно безпечних продуктів агропродовольчої сфери, їх внутрішнього споживання та експорту [1].

Виділяючи окремо експорт органічної продукції, виявлено, що у 2019 році він склав 156 млн. Євро, що є у 3 рази більше ніж у 2013 р. (48 млн. Євро).[2] Такі перспективи знайшли відображення на державному рівні в постанові 179 КМУ (від 3 березня 2021р.), що затверджує Національну економічну стратегію на період до 2030 року [3].

Цей документ виділяє основні стратегії розвитку діяльності підприємств на майбутні 9 років, при цьому для аграрних підприємств перспективним є напрямок саме екологічно безпечного виробництва (рис. 1).